

Rzempołuch, Andrzej

[W recenzji książki...]

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 4, 594

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

18 czerwca 1935 r., związku małżeńskiego z wdową i matką 12 dzieci Martą Gusday z Woryt⁹. Małżeństwo, według jego wersji, zostało zawarte po przyrzeczeniu przez przyszłą żonę, że dzieci będą uczęszczały do szkoły polskiej. Było to głównym celem małżeństwa i miało uratować szkołę w Worytach od upadku. Z tego tytułu rozślawił Franciszka Bema Melchior Wańkowicz¹⁰. Kronika szkoły w Worytach, której należy wierzyć, stwierdza, że czwórka dzieci Gusdayów przeszła ze szkoły niemieckiej do polskiej 21 stycznia 1935 r.¹¹. Ślub odbył się prawie pół roku później. W tym okresie szkole w Worytach nie groził upadek.

Franciszek Bem był w swojej polskości bardzo konsekwentny. Mimo niedostatków, nie uległ pokusie korzyści za odstępowo od narodowych przekonań. Wytrzymał atmosferę izolacji, kiedy ludzie unikali rozmów z nim w obawie represji ze strony nowej, hitlerowskiej władzy.

Przed agresją hitlerowską na Polskę, w lipcu 1939 r., razem z wieloma innymi działaczami został, na podstawie przepisów o ochronie państwa, wysiedlony z Warmii do Berlina¹². Uważano go więc za jednego ze szczególnie niebezpiecznych Polaków mieszkających w pobliżu granicy.

Okres wojny Franciszek Bem spędził na ciężkich robotach, na które skazali go hitlerowcy. Po wyzwoleniu i powrocie do Gietrzwałdu przez kilka lat piastował funkcję sołtysa i prezesa Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”. Przez krótki czas był przewodniczącym Prezydium GRN, radnym GRN i PRN. Od 1951 r. należał do PZPR¹³.

W uznaniu zasług dla walki o polskość Warmii i Mazur, Franciszek Bem został odznaczony wysokimi odznaczeniami państwowymi: Orderem Sztandaru Pracy I Klasy oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Eugeniusz Tryniszewski

⁹ Ibidem.

¹⁰ M. Wańkowicz, *Na tropach Smętka*, Warszawa 1958, s. 188.

¹¹ *Kronika szkoły polskiej w Worytach na Warmii 1930—1939*, Olsztyn 1979, s. 43, 143.

¹² *Życiorys Franciszka Bema*; B. Koziełło-Poklewska, W. Wrzesiński, *Szkolnictwo polskie na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1919—1939*, Olsztyn 1980, s. 243.

¹³ *Życiorys Franciszka Bema*.

L I S T Y D O R E D A K C J I

W recenzji książki *Schloss Heilsberg. Residenz der Bischöfe von Ermland. Geschichte und Wiederherstellung 1927—1944* [Komunikaty Mazursko-Warmińskie, 1982, nr 4, ss. 397—401] wskutek niedopatrzenia błędnie podałem imię współautora pracy Wernera Thimma.

Za tę przykrą omyłkę przeproszam Autora, Czytelników i Redakcję.

Andrzej Rzempotuch